

Dr. Musa KAMA

**ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN
İPTALİ**

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026**

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1293
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi

Yayın No | Publication Number: 2026/42

Kitap Adı: Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali
Book Title: Invalidity of the Testamentary Dispositions
ISBN: 978-625-8585-43-8
DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786258585438

Yazar(lar) | Author(s): Dr. Musa KAMA | orcid.org/000-0001-9044-9298
Kurum | Institution: Yalova Üniversitesi, Hukuk Fakültesi | University of Yalova, Faculty of Law

Konu Kategorisi | Subject Categories: Hukuk | Law

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16 x 23 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 346

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan 2026 | April 2026
Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: Vildan YAVUZ / Özge DANE
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Topyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

Sevgili Eşime...

ÖNSÖZ

Doktora tez çalışması olarak hazırlanan ve ölüme bağlı tasarrufların iptalinin ele alındığı bu çalışmada, kanunda düzenlenen iptal sebeplerinin her birinin kapsamına hangi hâllerin girdiğinin, her bir iptal sebebinin kendine özgü özellikleri de dikkate alınarak tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada, iptal kararının farklı ölüme bağlı tasarruf türleri bakımından doğurduğu hukuki sonuçların belirlenmesi ve değerlendirilmesi de hedeflenmiştir.

Akademik çalışma hayatımın her aşamasında ve özellikle doktora tez çalışmam süresince bana yol gösteren, bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği bulunan danışmanım ve kürsü hocam Prof. Dr. M. Tufan Ögüz'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Doktora tez savunma jürimde yer alarak değerli görüş ve katkılarını paylaşan hocalarım Prof. Dr. Baki İlkay Engin, Prof. Dr. Bilgehan Çetiner, Prof. Dr. İpek Sağlam ve Prof. Dr. Sezer Çabri'ye de ayrıca teşekkür ederim.

Doktora çalışmamın yurt dışı araştırma sürecine 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Bursu kapsamında destek sağlayan TÜBİTAK'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca yurt dışı doktora araştırma sürecimde beni Köln Üniversitesinde misafir eden ve değerli görüşlerini paylaşan Prof. Dr. Martin Avenarius'a da teşekkür borçluyum.

Eğitim hayatım boyunca yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkür ederim. Son olarak, doktora sürecinin tüm aşamalarını birlikte paylaştığımız; sabrı, anlayışı ve desteğiyle bu yoğun çalışma dönemini benim için çok daha kolay kılan ve varlığıyla hayatımı daha anlamlı ve güzel hâle getiren sevgili eşim Dr. Kübra Yıldız Kama'ya en kalbi teşekkürlerimi sunarım.

Musa Kama
İstanbul, 2026

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
ÖZET.....	XVII
ABSTRACT	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUF EHLİYETİNİN BULUNMAMASI

I. Ölüme Bağlı Tasarruf Ehliyeti Kavramı	7
A. Genel Olarak	7
B. Tasarruf Ehliyetine İlişkin Düzenlemelerin Amacı.....	12
II. Vasiyetname Yapma Ehliyetinin Bulunmaması	14
A. Genel Olarak	14
B. Ayırt Etme Gücü	14
1. Akla Uygun Davranma Yeteneği (Öznel Unsur)	16
a. İradeyi Oluşturma Yeteneği.....	17
i. Genel Olarak.....	17
ii. Düşünme ve Muhakeme Yeteneği.....	18
iii. Gerçekliği Algılama Yeteneği	19
iv. Rasyonel Karar Verme Yeteneği	20
v. İrade Oluşumunun İstikrarlı Olması	21
b. İradeye Uygun Hareket Etme Yeteneği	21

VIII

2. Ayırt Etme Güçsüzlüğünün Fizyolojik ve Psikolojik Nedenleri (Nesnel Unsur)	22
3. Ayırt Etme Gücünün Göreceliliği	28
a. Zaman Bakımından Görecelilik	29
b. Konu Bakımından Görecelilik	35
4. Özellik Arz Eden Durumlar	37
a. Ayırt Etme Gücüne İlişkin Değerlendirmede Dikkat Edilecek Hususlar	37
b. Aşırı Etkilenme	39
c. Birel Tasarruflar Bakımından Vasiyetname Ehliyeti	42
5. Ayırt Etme Gücünün İspatı	44
a. Ayırt Etme Gücü Karinesi	44
b. Ayırt Etme Gücünden Yoksunluk Karinesi	47
c. Karinelerin Çürütülmesi	49
i. Genel Olarak	49
ii. Sürekli Olarak Ayırt Etme Gücünden Yoksunluk	50
iii. Geçici Olarak Ayırt Etme Gücünden Yoksunluk	50
iv. Bilinçli Aralık	51
d. İspat İçin Kullanılacak Yöntemler	52
i. Genel Olarak	52
ii. Tanık	53
iii. Tıbbi Kayıtlar	55
iv. Bilirkişi Raporu	57
v. Vasiyetnamenin İçeriği	59
vi. Somut Koşullar	62
C. Yaş	64
D. Kısıtlı Olmanın İlgisizliği	66
III. Miras Sözleşmesi Yapma Ehliyetinin Bulunmaması	67
A. Genel Olarak	67
B. Ayırt Etme Gücü	70
C. Erginlik	70
D. Kısıtlılık	71

E. Karşı Tarafın Ehliyeti	73
---------------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

İRÂDE SAKATLIĞI BULUNMASI

I. Genel Olarak	75
A. İrade ve Güven Prensibi	78
B. İyileşme	81
1. Genel Olarak	81
2. Hak Düşürücü Süre	82
3. Tasarrufun Geri Alınması	83
4. Onama	84
5. Hukuki Sonuç	85
6. İspat	86
C. Düzeltme	86
1. Genel Olarak	86
2. Düzeltmenin Gerçekleştirilmesi	88
3. İspat	89
II. Yanılma	90
A. Açıklamada Yanılma	93
B. Saikte Yanılma	94
C. Miras Sözleşmelerinde Yanılma	95
D. Uygulamada Yanılma	97
E. İspat	100
III. Aldatma	103
A. Genel Olarak	103
B. İspat	105
IV. Korkutma veya Zorlama	107
A. Genel Olarak	107
B. İspat	113

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÖLÜME BAĞLI TASARRUFUN HUKUKA VEYA AHLÂKA AYKIRI
OLMASI

I. Genel Olarak	115
II. Hukuka Aykırılık	120
III. Ahlâka Aykırılık	124
A. Genel Olarak	124
B. Miras Hukuku Kapsamında Ahlâka Aykırılık Kavramı	126
C. Ahlâka Aykırılık Değerlendirmesinin Yapılacağı Zaman	129
D. Uygulamada Ahlâka Aykırılık	130
1. Genel Olarak	130
2. Miras Hukuku Bakımından	132
a. Aile Dışı Kişilere Yapılan Ölüme Bağlı Tasarruflar	132
b. İrade Serbestinin Etkilendiği Ölüme Bağlı Tasarruflar	137
c. Miras Dolandırıcılığı	141
i. Genel Olarak	141
ii. Güvenilen Kişiler Lehine Yapılan Ölüme Bağlı Tasarruflar	145
iii. Değerlendirme	152
d. Ceza Kayıtları	154
e. Çıkar Sağlama Amaçlı Kayıtlar	156
IV. Koşul ve Yüklemeler Bakımından Özel Durumlar	157
V. İspat	164

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ŞEKİL KURALLARINA AYKIRILIK

I. Genel Olarak	167
II. Resmi Vasiyetnamenin Şekle Aykırılığı	173
A. Genel Olarak	173
B. Resmi Memur	174
C. Düzenlemeye Katılma Yasağı	177

1. Mutlak Geçersizlik Hali	177
a. Genel Olarak	177
b. Fiil Ehliyeti	178
c. Kamu Hizmetinden Yasaklılık	179
d. Okur Yazar Olma	180
e. Hısımlık ve Evlilik	181
2. Kısmi Geçersizlik Hali	185
D. Düzenleme İşlemi	189
1. Genel Olarak	189
2. Hazırlık Aşaması	190
3. Asli Şekil (Okunarak ve İmzalanarak)	192
4. Tali Şekil (Okumadan ve İmzalamadan)	198
5. Karma Şekil	205
a. Genel Olarak	205
b. Gerçek Olmayan Karma Şekil	206
c. Gerçek Karma Şekil	207
III. El Yazılı Vasiyetnamenin Şekle Aykırılığı	208
A. Genel Olarak	208
B. El Yazısıyla Metnin Hazırlanması	209
1. Form	210
2. Kısmi Yazım	212
3. Tamamen Üçüncü Kişi Tarafından Yazım	214
C. Tarih	215
D. İmza	218
E. Özellik Arz Eden Durumlar	221
1. Ortak Vasiyetname	221
2. Dijital Yöntemlerin Kullanılması	222
IV. Sözlü Vasiyetnamenin Şekle Aykırılığı	225
V. Miras sözleşmesinin Şekle Aykırılığı	229
VI. İspat	230

BEŞİNCİ BÖLÜM

İPTAL DAVASI

I. Genel Olarak	233
II. İptal Davası Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar	237
A. İleri Sürülmeyen İptal Sebeplerinin Dikkate Alınması	237
B. İptal Sebeplerinin “Aşırı Bir Durum” Oluşturması	238
C. Tasarrufun İptal Edilmesi Sebebiyle Tazminat Talebi	239
D. Mirasbırakanın Ölümünden Önce İptal Sebeplerinin Etkisi	240
III. İptal Davasının Tarafları.....	242
A. Davacı	242
1. Menfaat Koşulu	242
2. Dava Açma Hakkına Sahip Kişiler	244
B. Davalı	249
IV. Görevli ve Yetkili Mahkeme	251
V. İspat	251
VI. İptal Kararının Etkisi	253
A. Genel Olarak	253
B. Maddi Bakımdan Etki (Kısmi İptal).....	254
C. Kişi Bakımından Etki (Taraflar Arası Etki)	257
1. Genel Olarak	257
2. Mirasçı Atama	261
3. Belirli Mal Bırakma	268
4. Mirasçılıktan Çıkarma	271
5. Geri Alma.....	273
6. Miras Sözleşmesi	273
a. Genel Olarak	273
b. Olumlu Miras Sözleşmesi	274
c. Olumsuz Miras Sözleşmesi	276
7. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama	276
8. Koşul	278
9. Yükleme	279

10. Art Mirasçı Atama.....	281
11. Yedek Mirasçı Atama	282
12. Vakıf Kurma	283
13. Paylaştırma Kuralı.....	284
VII. İptal Talebinin Reddedilmesi.....	285
VIII. Hak Düşürücü Süre.....	286
A. Genel Olarak	286
B. Bir Yıllık Nispi Süre	288
C. On Yıllık Mutlak Süre.....	292
D. Yirmi Yıllık Mutlak Süre	294
IX. Daimî Defi.....	297
SONUÇ	301
KAYNAKÇA	307

KISALTMALAR LİSTESİ

Abs.	:	Abschnitt
AJP	:	Aktuelle Juristische Praxis
Art.	:	Artikel
AT	:	Allgemeiner Teil
Aufl.	:	Auflage
b.	:	bent
Bd.	:	Band
BGB	:	Bürgerliches Gesetzbuch
BGE	:	Entscheide des Schweizerischen Bundesgerichts
BGer	:	Schweizerisches Bundesgericht
BJM	:	Basler Juristische Mitteilungen
Bkz.	:	Bakınız
BSK	:	Basler Kommentar
BT	:	Besonderer Teil
C.	:	Cilt
CHK	:	Handkommentar zum Schweizer Privatrecht
dn.	:	dipnot
E.	:	Esas/ Erwägungen
Ed.	:	Editör
ENFSI	:	European Network of Forensic Science Institutes
f.	:	fikra
FamRZ	:	Zeitschrift für das gesamte Familienrecht
ff.	:	fortfolgende
HMK	:	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Hrsg.	:	Herausgegeben

IBA	:	International Bar Association
İÜMHAD	:	İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
K.	:	Karar
karş.	:	karşılaştırınız
KUKO	:	Kurzkommentar
m.	:	madde
MÜHF-HAD	:	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
N.	:	Numara
NZZ	:	Neue Zürcher Zeitung
OFK	:	Orell Füssli Kommentar
OR	:	Obligationenrecht
PraxKomm	:	PraxisKommentar
Recht	:	Zeitschrift für juristische Weiterbildung und Praxis
s.	:	sayfa
S.	:	Sayı
SPR	:	Schweizerisches Privatrecht
T.	:	Tarih
TAAD	:	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	:	Türkiye Barolar Birliği
TBK	:	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	:	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TREX	:	Der Treuhandexperte
vb.	:	ve benzeri
vd.	:	ve devamı
YİBBGK	:	Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu
ZBJV	:	Zeitschrift des Bernischen Juristenvereins
ZGB	:	Schweizerisches Zivilgesetzbuch
Ziff.	:	Ziffer
ZR	:	Blätter für Zürcherische Rechtsprechung
§	:	Paragraf işareti

INVALIDITY OF THE TESTAMENTARY DISPOSITIONS

ÖZET

Ölüme bağı tasarruflar için temel geçersizlik yaptırımı olan iptal hali, TMK m. 557 ve devamındaki üç hükümde düzenleme altına alınmıştır. TMK m. 557 hükmünde, ölüme bağı tasarrufların iptali sebepleri dört bentte düzenlenmiştir. Bu çerçevede iptal sebepleri; mirasbırakanın ehliyetsizliği, mirasbırakanın iradesinin sakatlanmış olması, hukuka veya ahlâka aykırılık ile şekil kurallarına aykırılıktır. Ölüme bağı tasarrufların geçersizliğine ilişkin değerlendirmenin mirasbırakanın ölümünden sonra yapılacak olması, mirasbırakan tarafından geçersizliğe yol açan sebeplerin düzeltilmesi imkanını da bertaraf etmektedir. Nitekim sağlararası bir hukuki işlemin ehliyetsizlik veya şekle aykırılık sebebiyle geçersiz olduğu bir durumda, bu işlemin sağlıklı bir şekilde yeniden gerçekleştirilmesi imkânı bulunurken, mirasbırakanın halihazırda öldüğü bir ihtimalde bu imkân bulunmamaktadır. Bundan dolayı, TMK m. 557 hükmünde düzenlenen durumlardan birinin varlığı ilgili tasarrufun kendiliğinden geçersizliğine sebep olmaz. Bu durum yalnızca menfaati etkilenen kişilerin talebi doğrultusunda ve bir mahkeme kararı ile iptale sebep olur. Maddede belirtilen ve oldukça önem taşıyan geçersizlik hallerinin miras hukukunun kendine özgü özelliklerinin göz önünde bulundurulması ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca iptal kararının maddi bakımdan ve taraflar arası etkisi bakımından da belirsizlikler bulunmaktadır. Özellikle iptal davasının yalnızca tarafları bakımından sonuç doğuracağı kabul edilmekle birlikte, bu etkinin her bir ölüme bağı tasarruf türü bakımından ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle iptal sebeplerinin kapsamına hangi hususların girdiği, bunların ne şekilde ispat edilebileceği ve iptal kararının ölüme bağı tasarruf türleri bakımından etkisi çalışmamız kapsamında ayrı ayrı ve detaylıca inceleme konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ölüme bağı tasarruf, mirasbırakan, iptal, vasiyetname, miras sözleşmesi.

ABSTRACT

The basic sanction of invalidity for testamentary dispositions is regulated in Article 557 and the following three provisions of the Turkish Civil Code. Article 557 of the Turkish Civil Code sets out the grounds for invalidity of testamentary dispositions in four points. Within this framework, the grounds for invalidity are: the incapacity of the testator, the testator's will being defective, unlawfulness or

immorality, and non-compliance with formal requirements. The fact that the assessment of the invalidity of testamentary dispositions is to be made after the testator's death also eliminates the possibility for the testator to remedy the causes leading to invalidity. Indeed, in a situation where a legal transaction between living persons is invalid due to incapacity or non-compliance with formal requirements, it is possible to properly repeat the transaction, whereas this possibility does not exist in the event that the testator is already deceased. Therefore, the existence of one of the situations regulated in Article 557 of the Turkish Civil Code does not automatically cause the relevant testamentary dispositions to be invalid. This situation only leads to invalidity upon the request of the persons whose interests are affected and by a court decision. The grounds for invalidity specified in the article, which are of great importance, must be assessed separately, taking into account the specific characteristics of inheritance law. Furthermore, there are uncertainties regarding both the substantive effects of the invalidity decision and its inter partes effect. In particular, although it is generally accepted that an invalidity action produces effects only between the parties to the proceedings, the implications of this effect must be assessed separately for each type of disposition upon death. Therefore, the scope of the grounds for invalidity, how they can be proven, and the effect of the invalidity decision on types of testamentary dispositions will be examined separately and in detail in our study.

Keywords: Testamentary dispositions, testator, invalidity, testament, inheritance contract.